

**XXI МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ З АКТУАЛЬНИХ
ПРОБЛЕМ ЛІНГВІСТИКИ Й ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПРИСВЯЧЕНА 100-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА НАУКИ І ТЕХНІКИ УКРАЇНИ,
ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА
СЕРГІЯ ІВАНОВИЧА ДОРОШЕНКА:
ХРОНІКА**

ДОРОШЕНКО Сергій Іванович (07. 03. 1924, с. Обухівка, нині Курської обл. – 29. 09. 2018, Харків) – мовознавець. Доктор філологічних наук (1982), професор (1984). Заслужений діяч науки і техніки України (1992) (...) (Енциклопедія сучасної України, Дорошенко).

П'ятнадцять рядків енциклопедичних відомостей про життя й наукову діяльність ученого: народився, навчався, захищав Батьківщину, знову навчався, працював, навчав інших, писав наукові праці, був професором... А за цими рядками – довгий шлях майже в 95 років, щастя пройти який мала непересічна людина, яка в кожному серці лишила приємні спогади. З ім'ям Сергія Івановича Дорошенка оживають в переказах особисті історії, унікальні, забарвлені часто тонким гумором і вишуканістю, дорогі кожному, кому пощастило бути поряд з ним довгі роки чи лише один раз, але неповторний і пам'ятний.

Сергій Іванович Дорошенко – видатний мовознавець, педагог, керівник, науковець. Людина-епоха, “олександрійський маяк” шляхетності, інтелекту, доброчесності. Саме тому професор Дорошенко – це про все найкраще, що може бути в Людині з великої літери.

100-літньому ювілею С. І. Дорошенка була присвячена XXI Міжнародна конференція з актуальних проблем лінгвістики й лінгводидактики, що відбулася 6–7 березня 2024 року в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Мета конференції – ушанування пам'яті професора Дорошенка, заслуженого діяча науки і техніки України, фундатора наукової школи, продовжувача наукових і освітніх традицій Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди – одного з найстаріших педагогічних навчальних закладів України, а також популяризація наукових здобутків дослідників, що ґрунтували свою роботу на ідеях представників Харківської філологічної школи.

У конференції взяли участь 172 учасники із сорока восьми закладів вищої та спеціальної освіти і науки України, 12 представників зарубіжних університетів.

Юрій Бойчук, ректор ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, очолив оргкомітет конференції, до складу якого ввійшли: **Павло Гриценко**, директор Інституту української мови НАН України; **Алла Архангельська**, проф. кафедри славистики, зав. сектора україністики Університету ім. Ф. Палацького в Оломоуці (Чеська Республіка); **Олена Гончар**, професор гуманітарного факультету Університету Яна Длугоша в Ченстохові (Польща); **Андрій Даниленко**, керівник слов'янської програми кафедри сучасних мов і культур, професор Університету Пейс (Нью-Йорк, США); **Ірина Енгенесс**, декан факультету педагогічної освіти та мов Естфолдського університетського коледжу (Галден, Норвегія); **Олена Карпенко**, доцент Ардаханського університету (Туреччина); керівники наукових підрозділів і науковці ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, представники наукової школи ювіляра.

Пленарне засідання, що модерував **Костянтин Голобородько**, декан українського мовно-літературного факультету ім. Г. Ф. Квітки-Основ'яненка, відбулося в змішаному форматі. У головній залі засідань Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди були присутні представники ректорату, колеги С. І. Дорошенка, аспіранти, дистанційно до конференції долучилися науковці з різних куточків України і світу.

Відеосюжет про ювіляра й привітальне слово ректора **Юрія Бойчука** задали урочистий тон конференції. Професор **Олена Олексенко**, яка керувала кафедрою української мови з 2003 по 2020 рік, схарактеризувала постать професора Сергія Івановича Дорошенка в освіті й науці, укрупнюючи й деталізуючи його образ теплими спогадами, маловідомими фактами зі спільної багаторічної діяльності. Директор наукової бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди **Олена Коробкіна** презентувала біобібліографічний покажчик, підготовлений до друку довідково-бібліографічним відділом. У виданні зібрано й систематизовано відомості про науковий доробок мовознавця, розкрито сутність розробленої ним наукової концепції в царині синтаксису впродовж 66-ти років науково-педагогічної діяльності. Бібліографія містить перелік друкованих праць, написаних ученим у період 1952–2018 рр.

Квінтесенцією пленарного засідання стала презентація наукової школи професора С. І. Дорошенка, сформованої у векторі дослідження лінгвостилістичного, функційного, культуромовного потенціалу мовних одиниць та лінгводидактичного аспекту їх реалізації в мовленнєвій, комунікативній, освітній діяльності людини, що послідовно розвивав учений, виховавши не одне покоління науковців. Наукову школу професора представили докт. філол. наук, проф., завідувач кафедри українознавства і лінгводидактики імені професора О. Г. Муромцевої **Олена Маленко** та канд. філол. наук, доц., доцент кафедри українознавства і лінгводидактики імені професора О. Г. Муромцевої **Світлана Марцин**.

З доповідями виступили професори **Алла Архангельська** («Питання критики мови в поліпарадигмальному просторі лінгвоєкології»), **Флорій Бацевич** («Мовний код наративу і типологія оповідачів»), **Андрій Даниленко** («Знеголошувати чи не знеголошувати? До історії однієї полеміки між харківськими мовознавцями кінця ХХ століття»), **Анатолій Загнітко** («Синтаксична безсполучниковість: інтерпретативно-концептуальна модель Сергія Дорошенка»), **Алла Лучик** («Класифікація методів наукових досліджень у працях С. І. Дорошенка на тлі сучасної лінгвістичної науки»), **Олена Семенов** («Цінності академічної культури мовознавця Сергія Дорошенка»), **Микола Степаненко** («Мова сучасної війни: лінгвістичний, етнокультурний, правовий аспекти»), **Марія Федурко** («Комунікативна культура вчителя початкової школи в контексті лінгводидактичних настанов С. І. Дорошенка»), **Лариса Шевченко** («Стилiстична норма в академічній комунікації: культурна і соціальна диспозиція»).

Секційні засідання були сформовані відповідно до напрямів наукової діяльності професора Дорошенка. Секція 1 розглянула питання загального мовознавства й термінознавства в сучасній науковій парадигмі. Новітні підходи в дослідженні граматики української та інших мов стали предметом обговорення в секції 2. Проблеми семантики, прагматики, стилістики різних типів дискурсів, питання культури мови розосередилися по трьох напрямках, зокрема підсекція 3.1 обговорила соціоцентричні дискурси в науковій лінгвістичній рефлексії; підсекція 3.2 – лінгвостилістичну рецепцію дискурсів культури, проблеми мови художнього тексту; підсекція 3.3 розглянула наукові розвідки, присвячені медійному дискурсу в лінгвістичній рефлексії.

Сучасним викликам у сфері діалектологічних досліджень була присвячена наукова дискусія в секції 4. Проблеми лінгводидактики і сучасний стан досліджень у цій галузі були у фокусі уваги секції 5.

7 березня 2024 року, у день народження Сергія Івановича Дорошенка, делегація від конференції відвідала місце вічного спочинку професора, вшанувавши пам'ять покладанням квітів, добрими словами вдячності вчителеві й наставнику за науку життя і радість взаємного спілкування.

Другий день конференції розпочався роботою круглого столу «Сергій Іванович Дорошенко – педагог, науковець, патріот». До наукової аудиторії доєдналася донька Сергія Івановича – **Наталія Сергіївна Дорошенко**. Вона щиро подякувала всім учасникам конференції за пам'ять про батька, турботу про збереження його наукового доробку. Донька поділилася спогадами з життя родини, що нерозривно пов'язані з життям університету.

У спогадах про майже півстолітню буковинсько-слобожанську співпрацю професор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича **Мар'ян Скаб** переніс слухачів у часи своєї молодості, коли зав'язалася міцна дружба з ювіляром, у яких ожили постаті знамих науковців – І. Р. Вихованця, П. С. Дудика, Л. А. Лисиченко.

Про С. І. Дорошенка як учителя і колегу розповіла **Ірина Тимченко**, колишня його студентка, колега, декан українського мовно-літературного факультету ім. Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (2002–2012 рр.). Теплими спогадами про С. І. Дорошенка й М. Ф. Гетманця – доктора філологічних наук, професора, колишнього ректора Харківського педагогічного інституту (1966–1970 рр.), поділилася канд. філол. наук, доц. **Алла Козлова**.

Справжнім одкровенням для присутніх став виступ канд. філол. наук, старшого наук. співроб. відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України **Марії Заборної**, у якому Сергій Іванович постав людиною високого розуму й щедрої душі. Портрет професора С. І. Дорошенка змалювала докт. філол. наук, проф. **Тетяна Осінова**, увиразнивши його образ фактурними мазками невербальної комунікації як візуальним параметром елітарної мовної особистості.

Численна аудиторія стала свідком презентації нового видання – «**Словника-довідника лінгвістичних термінів юного мовознавця**»,

підготовленого професором С. І. Дорошенком ще за життя. Рукопис словника зберегли й створили комп'ютерний текст учні Сергія Івановича, зокрема його колишні аспірантки **Світлана Марцин** та **Олеся Тележкіна**. Сьогодні вже докт. філол. наук, професор Олеся Тележкіна виконала обов'язки відповідального редактора й презентувала останній рукопис Учителя.

Основу словника складають лінгвістичні терміни, використовувані в шкільних і вишівських підручниках, зокрема й такі, яких немає в раніше виданих лінгвістичних словниках та енциклопедіях.

Учасники конференції достойно оцінили кропітку працю університетської родини, яка прагнула вшанувати свого найкращого представника.

Питання, з приводу яких точилися наукові дискусії, відображають актуальні проблеми мовознавства в сучасних наукових парадигмах. У зв'язку з цим важливою є організація і проведення наукових заходів, спрямованих на розвиток і популяризацію ідей, концепцій, методологій актуального наукового знання у його проєкції на практичні цілі й професійну діяльність сучасного філолога-педагога.

Осіпова Тетяна Федорівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови імені професора Л. А. Лисиченко, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; вул. Валентинівська, 2, Харків, 61168, Україна.

E-mail: ostaniya1967@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2899-2606>

Osipova Tetiana – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of the Professor L. Lysychenko Ukrainian Language Department, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 2 Valentynivska Str., Kharkiv, 61168, Ukraine.

Щербаківа Наталя Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови імені професора Л. А. Лисиченко, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; вул. Валентинівська, 2, м. Харків, 61168, Україна.

E-mail: shcherbakovanv72@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5297-9383>

Shcherbakova Natalia – Candidate of Philological Sciences (Ph.D.), Docent, Head of the Professor L. Lysychenko Ukrainian Language Department, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 2 Valentynivska Str., Kharkiv, 61168, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 31 березня 2024 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Осіпова Т. Ф., Щербакова Н. В. XXI Міжнародна конференція з актуальних проблем лінгвістики й лінгводидактики, присвячена 100-річчю від дня народження професора С. І. Дорошенка. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2024. Вип. 60 (до 100-річчя від дня народження заслуженого діяча науки і техніки України, доктора філологічних наук, професора Сергія Івановича Дорошенка).* С. 445–450. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.60.35>

АРА: Осіпова, Т. Ф., & Щербакова, Н. В. (2024). XXI Міжнародна конференція з актуальних проблем лінгвістики й лінгводидактики, присвячена 100-річчю від дня народження професора С. І. Дорошенка. *Лінгвістичні дослідження, 60 (до 100-річчя від дня народження заслуженого діяча науки і техніки України, доктора філологічних наук, професора Сергія Івановича Дорошенка)*, 445–450. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.60.35>